

PAISATGES SONORS

El paisatge sonor

Una qüestió de matisos

Text: David Casadevall

Foto: Pere Sànchez

Introducció

Quan se'ns parla del so que ens envolta sempre se'ns parla de manera negativa: els mitjans de comunicació expliquen el perill de la contaminació sonora; els metges ens alerten de com el soroll ens afecta el cervell i el cos; els advocats ens parlen de les lleis que ens protegeixen del soroll i dels seus forats legals; els psicòlegs fan estudis sobre per què ens estem tornant cada dia més sorollosos; els especialistes en acústica ens parlen del poc aïllament acústic de les cases on vivim i, curiosament, els qui haurien de posar remei a la contaminació acústica, els polítics, no diuen res i caldran catàstrofes "sòniques" perquè pensin que el tema és important.

Si us fixeu ningú parla del so que ens envolta, sinó del soroll que ens envolta. Definicions del soroll n'hi ha moltes, de científiques i de psicològiques, però de manera senzilla podríem dir que és qualsevol so que s'interposa en un missatge que volem escoltar. Però què passa quan el que volem escoltar és el que tothom ens diu que no hem d'escoltar? Quan el que volem escoltar és precisament el soroll? Llavors deixa de ser soroll per convertir-se en so i, més específicament, en paisatge sonor. Val la pena recordar les paraules del músic contemporani

John Cage: “*Quan l’ignorem ens molesta. Quan l’escoltem el trobem fascinant*”¹. El so que volem ignorar pensem que és soroll, però quan l’escoltem, tota la negativitat desapareix i se’ns presenta interessant i ens adonem del que realment ens pot arribar a influir.

El paisatge sonor és una immensa composició que evoluciona en el temps i en l’espai. A cada moment i a cada lloc són diferents. No són composicions musicals per a executar uns intèrprets, sinó que són peces musicals que les executa la pròpia vida. Viure és sorollós i el món és ple de sons que tots creem. Si ens aturem i escoltem podem adonar-nos que semblen una composició musical: hi ha ritme, hi ha diferents “instruments”, és repeteixen passatges, hi ha improvisació... I si no els podem escoltar en directe, el que es fa és enregistrar-los. Podem escoltar paisatges sonors d’un mercat de peix venecià, d’un matí a la borsa de New York, d’una aurora boreal o del desert del Gobi. El paisatge d’un mercat venecià tots ens el podem imaginar: gent comprant i gent parlant mentre escoltem els sons dels ganivets tallant el peix o el pas d’un carretó amb gel que cruix. El paisatge sonor del desert del Gobi és silenciós, però conté petits crepitars i petits sons de la sorra en ser empremtat pel vent, sons que ens fan venir al cap imatges d’aridesa i de sequera.

En el paisatge sonor no s’interpreten notes ni hi ha partitures preestablertes. Hi podem gaudir de múltiples “instruments” o fonts sonores en un espai tridimensional i que poden ser mòbils. Aquests “instruments” poden emetre sons habituals però també en poden crear de nous. Els sons són polisèmics, sempre canvien i sempre ens donen nous significats.

És a dir, que els sons evolucionen i aquesta circumstància fa que la informació que obtenim del nostre entorn també sigui canviant, perquè s’adapta a les noves circumstàncies de manera constant. També podem assegurar que el paisatge sonor incideix en el nostre estat anímic i el modifica.

Proposta per adonar-nos de la riquesa de sons

Els paisatges sonors estan pertot arreu: un mercat, uns grans magatzems, un jardí, un carrer transitat, una estació de trens, una ciutat sencera o una vall del Pirineus ens poden servir. Us proposem una passejada en un dia entre setmana per la muralla de Girona on escoltarem la

¹ John Cage: *El futuro de la música: Credo*

ciutat des de les altures. Aquesta passejada també es pot fer els caps de setmana, però la riquesa de sons serà una mica menor, però mai és pot dir al cent per cent, ja que qualsevol dia canvia i mai torna a ser igual.

Només hi ha una ciutat que es va crear amb un projecte de disseny sonor, Brasília. La resta de ciutats són un autèntic caos sonor. I aquí rau la seva gràcia, estan plenes de sorpreses.

Durant la passejada podreu escoltar el paisatge sonor d'una ciutat que projectarà el so dels carrers per sobre dels teulats de les cases i és una de les millors maneres d'escoltar-la. El paisatge sonor ens dóna més informació que un paisatge visual, perquè sovint no podem acabar de veure tot el que voldríem, ja que els edificis o bé els arbres ens poden tancar part d'aquest paisatge.

Podreu identificar si els sons són produïts en un carrer o en una plaça, si aquests carrers són molt estrets o són grans avingudes. Escoltareu ocells, campanes, cotxes i motos, però també gent que puja escales i gent que les baixa, i sereu capaços de reconèixer: la diferència del so dels graons, el soroll de maletes amb rodes, el soroll del grups escolars per diferents zones del casc antic, els músics de carrer, els grinyols de portes velles, un esternut que retruny en un carrer de llambordes, un gos que crida en la llunyania...

David Casadevall i Planas

Consultor acústic
<http://acusticaweb.com>